

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Ehdotuksen mukaisesti taiteen perusopetuksessa luovuttaisiin kahdesta oppimäärästä, ja oppimäärän laajuus määriteltäisiin jatkossa opintopisteinä. Opintopistemitoitus on kannatettava, koska se tukee taiteen perusopintojen laajuuden arviointia muiden koulutusasteiden näkökulmasta. On myös hyvä, että uudistuksessa varmistetaan oppilaskohtaisen oppimäärän laajuus. Kahden oppimäärän ratkaisulle pyrittiin aiemmin takaamaan opintomahdollisuuksia niille, joiden opiskelu ei tähdännyt tutkintoon pohjana monipuoliselle taideharrastukselle. Pidämme tärkeänä, että uuden oppimäärän mukaisesti opiskelevien erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet taiteen perusopiskelulle huomioidaan jatkossakin.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kunnan ohella koulutuksen järjestäjä voisi olla myös yksityinen tahon. Ehdotus kannustaa taiteen perusopetuksen toimialalla uudistamiseen ja kehittämiseen kestäväällä tavalla. Vaikuttaa siltä, että taiteen perusopetuksen sääntely ei enää vastaa toimintaympäristön muutoksia. Väestörakenteen kehitys ja alueellinen eriytyminen vaativat uusia ratkaisuja ja ministeriön saavutettavuuteen keskittyvää seuranta.

Keskeisin rakenteellinen muutos ehdotuksessa on tuntijaon uudistus, joka edellyttää huomattavaa lisäystä henkilöstöresursseihin, pedagogiseen osaamiseen, materiaaleihin ja oppimisympäristöihin.

Ratkaisuiksi ehdotetaan yhteistyön lisäämistä kuntien, koulujen, toisen asteen oppilaitosten, korkeakoulujen sekä taide- ja kulttuurilaitosten välillä tavoilla, mikä tukee opetuksen järjestämisen toiminnallisia edellytyksiä. Lisäksi sen takaamista, että kokonaisvaltainen opetusvastuu suhteessa opintopistemitoitukseen tarjoaa aiempia joustavampia ratkaisuja opetuksen järjestämiseen ja opettajien työnkuvien kehittämiseen.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Saavutettavuuden ja saatavuuden parantaminen on välttämätöntä, jotta kulttuuriset ja sivistykselliset perusoikeudet toteutuvat yhdenvertaisesti eri puolilla Suomea. Ehdotukseen sisältyykin koulutuksen alueelliseen saatavuuteen liittyvän vähimmäistason huomioiminen.

Alueellinen näkökulma on tärkeä, koska maaseutualueilla taideopetuksen tarjonta on usein hajanaisista ja riippuvaista yksittäisten toimijoiden resursseista. Lisäksi puoliksi maaseutumaisilla ja kehysalueilla tarve kohdistuu erityisesti uusien oppimisympäristöjen ja henkilöstöresurssien vahvistamiseen. Kaupunkikeskuksissa tarjontaa on monipuolisemmin, mutta kysyntä ylittää usein tarjonnan. Kestävät monikieliset oppimisympäristöt tulee myös ottaa huomioon.

Taloudellinen saavutettavuus on niin ikään syytä huomioida. Maksukyky ei saa muodostua esteeksi osallistumiselle taiteen perusopetukseen. Kohtuulliset lukuvuosimaksut ja riittävä julkinen tuki ovat välttämättömiä. Julkisesta tuesta on syytä myös viestiä laajasti, jotta tieto siitä tavoittaa perheet.

Erityistä tukea tarvitsevat oppijat sekä erilaiset kielelliset ja kulttuuriset taustat tulisi myös huomioida taiteen perusopetusta järjestettäessä. Aiempien tutkimusten mukaan taiteen perusopetus ei tavoita kaikkia väestöryhmiä. Digitaaliset ratkaisut voivat vahvistaa saavutettavuutta erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Muutosehdotuksena on, että valtion rahoituksen takaamisen ohella on syytä luoda malleja, joissa valtio, kunnat ja säätiöt jakavat rahoitusvastuuta.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Arvioinnin osalta tulee huomioida taiteiden erityiset vaatimukset ja ominaispiirteet. Taiteen opetuksessa arvioinnin tulee ensisijaisesti kohdistua taiteellisen prosessiin ja arvioinnin tulee olla pohjimmiltaan laadullista ja kannustavaa.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Nykyinen opetustuntikohtainen valtionosuusjärjestelmä ei vastaa todellista opetuksen määrää. Vuonna 2023 opetusta annettiin enemmän kuin laskennallinen valtionosuus kattoi. Ehdotukseen sisältyy rahoituksen perusteena olevien kriteerien lisääminen nykyisestä sekä lisämäärärahaesitys, jonka avulla taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia voidaan lisätä. Molempia voi pitää tarpeellisina uudistuksina.

Rahoitusjärjestelmän uudistamisessa on lisäksi selkeytettävä järjestelmän tavoitteet ja periaatteet ja varmistettava rahoituksen vastaavuus todelliseen toimintaan. Lisäksi tulee huomioida alueelliset erityispiirteet ja väestörakenteen muutokset sekä uskallettava kokeilla uusia rahoitusmalleja (yhteistyö valtio, kunnat, säätiöt). On myös huomioitava taiteenalojen tasa-arvoisen tarjonnan takaaminen niin, että minkään taiteenalan resurssit eivät vähene radikaalisti.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Uudistuksella on laajoja vaikutuksia opettajankoulutukseen ja korkeakoulujärjestelmään. Pitkäjänteisessä lainuudistustyössä on välttämätöntä tarkastella seuraavia kysymyksiä.

Tutkintojen sopeutuminen hakujärjestelmään: Miten taideaineiden rooli näkyy korkeakoulujen ja yliopistojen hakujärjestelmissä, kun taideaineet sisällytetään ylioppilastutkintoon? Oppimisen muotojen tunnistaminen: Taiteen perusopetuksessa formaali ja informaali oppiminen täydentävät toisiaan tasavertaisina. Opetustilanteet voivat kietoutua yhteen erilaisiin oppimisen muotoihin,

joissa järjestelmällisyys ja arviointi kohtaavat arjen luovat, vapaat ja spontaanit oivallukset. Näin vapaa-ajan taideharrastuksista muodostuu tila, jossa oppiminen on yhtä aikaa tavoitteellista ja yksilöllisesti rikastavaa. Taiteen perusopetuksen osaamisen tunnustaminen: Kuinka taiteen perusopetuksessa hankittu osaaminen voidaan huomioida keskiasteen opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa opintopisteinä? Opettajankoulutuksen kehittäminen: Uudistus edellyttää uutta osaamista myös opettajankoulutuksessa. Tämä tarkoittaa koulutuksen sisältöjen päivittämistä, täydennyskoulutuksen vahvistamista ja elinikäisen oppimisen huomioimista. Tutkimus ja työryhmät: Tarvitaan erillisiä tutkimushankkeita ja poikkihallinnollisia työryhmiä arvioimaan, miten taiteen perusopetuksen uudistus vaikuttaa korkeakoulupolitiikkaan ja opettajankoulutukseen pitkällä aikavälillä.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Lausunnossa tarkastellaan uudistuksen keskeisiä tavoitteita ja esitetään suosituksia saavutettavuuden, rakenteiden ja rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi. Lausunto on tehty opettajankoulutuksen näkökulmasta ja tutkimusperustaisesti.

Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan kasvatustieteen osaston suomenkieliset ja ruotsinkieliset taidekasvatuksen aineryhmät pitävät taiteen perusopetuksen lakiuudistusta välttämättömänä ja kannatettavana. Uudistuksen päätavoite, saavutettavuuden lisääminen, on tärkeä.

Uudistuksessa on syytä huomioida yleisen ja laajan oppimäärän lisäksi ammattiopintoihin ja opettajankoulutukseen johtavat tutkintopolut. Uudistuksen tulee myös turvata taiteen perusopetuksen yhdenvertaisuus ja saavutettavuus kaikilla koulutusasteilla ja kieliryhmissä.

Kasvatustieteiden tiedekunnan näkökulmasta painotamme pedagogisesti korkeatasoisen opetuksen ja opettajankoulutuksen merkitystä. Vain tällä tavoin voidaan varmistaa, että taidekasvatus säilyy elinvoimaisena ja ajankohtaisena osana suomalaista koulutusjärjestelmää.

Taiteen perusopetusta uudistettaessa on hyvä pitää mielessä jatkumo ylioppilastutkintoon. Vuodesta 2029 lähtien kuvataide, musiikki ja liikunta sisällytetään ylioppilastutkintoon. Tämä muutos vahvistaa taideaineiden asemaa koko koulutusjärjestelmässä. Se kuitenkin myös edellyttää uusien oppimispolkujen rakentamista perusopetuksesta toisen asteen kautta ylioppilastutkintoon ja korkeakoulutukseen. Lisäksi on syytä huolehtia tiiviistä yhteistyöstä taiteen perusopetuksen ja muun koulutusjärjestelmän välillä sekä opettajankoulutuksen ja korkeakoulujen sisäisestä panostuksesta taidekasvatuksellisen osaamisen varmistamiseksi.

Opettajankoulutuksen näkökulmasta ehdotus tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia, mutta myös suuria haasteita. On tärkeää varmistaa, että alueellinen tasa-arvo toteutuu ja maaseudun, kehysalueiden ja kaupunkien tarpeet huomioidaan. Opetuksen järjestämisen resurssit tulee turvata, koska henkilöstön, pedagogiikan, oppimateriaalien ja tilojen riittävyys on edellytys uudistuksen onnistumiselle. Tulee myös huolehtia, että yhteistyötä vahvistetaan eri koulutus- ja kulttuuritoimijoiden välillä ja ylioppilastutkinnon uudistus otetaan huomioon osana taiteen perusopetuksen kehittämistä. Näiden lisäksi elinikäinen oppiminen, opettajankoulutus ja korkeakouluyhteydet nostetaan esille uudistuksen yhteydessä tavalla, joka tukee ja ennakoii kestäviä opintopolkua asteelta toiselle.

Lausunnon asiantuntijoina ovat toimineet: Hannah Kaihovirta, Hanna Niinistö, Leena Knif, Seija Kairavuori, Mirva Kuusela, Ari Poutiainen, Aleksi Ojala, Anu Pyykkö sekä Lauri Väkevä.

Pellikka Laura

Helsingin yliopisto - Helsingin yliopisto/ Kasvatustieteellinen tiedekunta